

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. X. 17 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 11. 1963

USTAVNI POLOŽAJ V SLOVENIJI

Od letošnjega aprila teče že četrta ustavna doba, odkar je Slovenija postala področje tragičnega eksperimenta. Dobi revolucionarne brezakoničnosti je sledila doba sovjetizacije, tej spet titovska varianta marksistično-leninističnega preoblikovanja družbe, zdaj pa je nastopila doba, ko se naj umika sistem državnega aparata postopnemu uveljavljanju družbe, v smeri popolnega odmrtnja države. Tem dobam ustrezajo ustavni teksti, ki jih je zanimivo poznati, ker so v določenem smislu pokazalo vsakokratne miselnosti in strukture. Ne gre jim pa pripisovati velikega normativnega pomena, ker po nmenju vladajoče ideologije proces družbenega preoblikovanja neprestano prerašča pozitivne norme in institucije, ki so zato podvržene rednim menjavam.

Posebna novost novih ustav Jugoslavije in Slovenije je uvodni del, ki prinaša „temeljna načela družbene skupnosti in njegovega napredka“. Ta del ni zakonodajno-tehnično formuliran, je pa integralni del ustave. Postavljen je celo nad ustavo, ker je podlaga za široko razlago ustave in zakonov, pa tudi za delovanje vseh in vsakogar. Izraža namen jugoslovanske državne skupnosti, daje ideje o položaju človeka in njegovi vlogi v družbi, postavlja smernice za gospodarsko socialno ureditev družbe, ugotavlja temelje politične oblasti, določa vodilno vlogo socialistični zvezi delovnega ljudstva in zvezi komunistov in proglašča načela za koeksistenco in sodelovanje držav in narodov. Končno nalaga neposredno dolžnost, da se vsi posamezniki in skupnosti prizadevajo za to, da sedanja stopnja s socialističnim načelom: Vsak po svojih sposobnostih — vsakemu po njegovem delu, preide v idealno stanje, v katerem naj se uresniči načelo komunizma: Vsak po svojih sposobnostih — vsakemu po njegovih potrebah. Utopičen ideal, nedosežen in nedosegljiv.

Posebne zanimanja je vredno vprašanje, kakšno mesto je v sedanjem sistemu določeno duhovni kulturi in narodnosti ter kakšno je stanje svobode poedinca, kolikor zadeva njegove pravice, misli, izražanja, šolanja, vere in drugega.

Če nam je mar usoda slovenstva in slovenskega človeka, ne moremo mimo dolžnosti, da dogajanja spremljamo in vrednotimo.

B. F.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Štirinajsti kulturni večer

bo v soboto dne 16. novembra ob 19. uri
v salonu Bullrich, Sarandí 41, Capital.

Filozofski odsek

USTAVNI POLOŽAJ V SLOVENIJI

Predaval bo g. Božo Fink

Ker bo po naši v isti dvorani še ena prireditev, prosimo točne udeležbe. Hvaležni bomo za prostovoljne prispevke v kritje stroškov.

«...prav tako mora biti obseg samoupravljanja na toriških zdravstva, prosvete in kulturnih dejavnosti prilagojen njihovi naravi, pomenu in družbenim nalogam... kljub sklicevanju na duha ustave, na njeno demokratičnost, na obstoječe pomanjkljivosti, slabosti in še vedno žive birokratske postopke v današnjem družbenem življenju, pa težnje po „absolutni samoupravnosti“ v kulturnih dejavnostih vendarle stvarno vodijo, zavestno ali ne, k takemu birokratskemu absolutizmu v vase zaprtih kulturnih institucijah. Take tendence, če bi se uresničile — bi vodile v idejno odmaknjenost od naše socialistične stvarnosti, od temeljnih ustvarjalnih sil, ki omogočajo tako pospešen in buren napredok naše družbe.»

(Miha Marinko v ekspoziciji Ljudski skupščini LR Slovenije 9. aprila 1963.)

— Petnajsti in zaključni kulturni večer bo v soboto dne 30. novembra 1963 ob 19. uri v salonu Bullrich, Sarandí 41, Capital. Spored: *Pogled nazaj...*

*

V TISKU:

Fran ZORÉ:

DEŽELA

Izbrane pesmi.

*

IZŠLO:

MEDDOBJE štev. 3-4

str. 144. Cena 250. pesov.

*

Karel Mauser:

LJUDJE POD BIČEM I. del

Povest, 440 str. Cena: 370.— pesov (br.) 470.— pesov (vez.)

*

PORAVNAJTE
NAROČNINO!

— Edvard Kocbek je izdal pesniško zbirko „Groza“, pri Slovenski Matici v Ljubljani. Izid zbirke dokazuje, da je dvignjena nad Kocbekom zapora za izdajo njegovih del. Vprašanje je, ali bodo izdali drugi del „Tovarišije“, ki nosi naslov „Listina“ in je Državna založba rokopis odklonila.

— Izid Kocbekove pesniške zbirke „Groza“ pri Slovenski Matici je vzbudil veliko pozornost zlasti med mladino, pa tudi sicer je bil dogodek na slovenskem knjižnem trgu. Toda knjigarne se pritožujejo, da knjige ne morejo prejeti v prodajo, ker se vrivajo razne težave. — Navdušenje je zelo spahnelo, ko se je izvedelo, da Mohorjeva družba v Celju ne more izdati že napovedano Kocbekovo knjigo „Pismo“. Knjiga je avtorjev dnevnik iz druge svetovne vojne. Ilustracije in opremo je oskrbel Božidar Jakac. Tržaški tednik „Novi list“ je objavil v dveh številkah zelo obsežno kritiko nove pesniške zbirke, ki jo je napisal Aleš Lokar (pseudonim Franceta Jeze), ki je urednik kulturne strani tednika.

— Stopetdesetletnico rojstva Gius. Verdija bo od oktobra do decembra proslavljalo gledališče v Parmii.

— Letošnji mednarodni gledališki festival Theatre des Nations v Parizu je dosegel zopet velik uspeh. Višek je dosegla uprizoritev Kralja Leara, ki ga je podal Peter Brook. Kritika je omenjala, da tega viška ni bilo mogoče preseči. Iz Londona je prišla tudi skupina „Workshop“, ki jo vodi Joan Littlewood. Dajali so delo Oh, what a lovely war — politična satira, podana v obliki showa.

— V Parizu je gostovala opera iz Wuppertala in se predstavila z delom Doktor Faust, ki ga je komponiral Busoni. Izvedba je presenetila po svoji scenariji in plesnih vložkih, polnih magije in izrednih domislic.

— Nemške založbe so začele izdajati dela pisatelja Hansa Henrika Jahnnsa, ki je moral utihniti v časih nacizma. Menili so že, da je prešel v pozabo, ker je objavljajal dela, ki so bila proti običajni morali meščanstva. Hotel je z vzemirjanjem buditi vest bravecev. Thomas Mann ga je zelo cenil in sedaj prihajajo kritiki do ugotovitve, da je bil Jahnn Kleist naše dobe; pravijo, da je bil dejansko baročni ekspresionist.

Ivan Bukovec: KOMPOZICIJA

— Rodolfo Celletti je med najbolj znanimi sodobnimi italijanskimi glasbenimi kritiki. Pred kratkim pa je presenetil s prvim svojim romanom „V sencu Scale“. Poročila pravijo, da je delo presenetljivo po novi tehniki, ker se stavlja med Paveseja in filmskega režiserja Antonija — pisanje je v nekem oziru „kinomatografsko“. Pisatelj ujame skupino umetnikov, pevcev, pesnikov, glasbenikov in filmskih ustvarjalcev; srečavajo se na pragu svojih štiridesetih let v Rimu, Milanu in Londonu ter skušajo razbrati, kaj se dogaja v njihovi duševnosti. Roman je poln čiste lepote in težke žalosti — zaključujejo kritiki.

— Pri Gallimardu je izšlo delo madžarskega publicista Jurija Paloczija Horvatha: „Mao-Tse Tung, cesar sinjih mravelj“. Zanimivi so njegovi zaključki: Meni, da se je Sovjetska zveza odpovedala Kitajski že v letu 1960, Kitajska ni bila nikdar popolnoma v sovjetskem bloku, nikdar ni bila v Kominformu in tudi ni v Komekomu in ni v Varšavski obrambni zvezi; Rusija si ne želi, da bi Kitajska bila članica OZN, ker bi ji bila tam v breme; Sovjetska zveza je naseljena s prebivalstvom „bele“ polti in stremi, da bi ujela korak z ZDA

v produkciji dobrin, Kitajska pa bo še desetletja v borbi s pomanjkanjem in se bo borila za vodstvo tistih držav v Aziji, Afriki in Južni Ameriki, ki še niso dovolj razvite.

— P. Cronin, direktorjev namestnik v Uradu za socialno akcijo pri Konferenci episkopata Združenih držav, je odklonil vabilo komunistične stranke v ZDA k diskusiji s katoliškimi intelektualci o encikliki „Pacem in terris“. Ugotovil je, da je komunistična partija izpremenila taktiko samo zato, ker želi povečati svoj vpliv tako, da s komunističnimi elementi infiltrira vplivna središča družbenega življenja.

— Moskovski filharmonični orkester bo letos prvič prišel na gostovanje po zahodni Evropi. Začetkom oktobra je bil v Parizu, kjer je priredil koncert v eni največjih dvoran in sicer v Palais Chaillot. Izvajal je dela Mozarta, Čajkovskega in Rahmaninova.

— Vodilni londonski dnevnik „The Times“ prinaša navdušeno kritiko o gostovanju baletnega zbora opere iz Stuttgarta v Londonu. Kritik navaja, da je ta baletna skupina danes verjetno najboljša ne samo v Nemčiji, ampak v vsej Evropi.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Ob spominu na težke dneve v jeseni 1943

Karel Mauser

LJUDJE POD BIČEM

I. del

Povest — 440 strani

Slike trpljenja in groze izpod peresa znanega pisatelja, ki je del dogodkov sam doživel

Cena: broširana 370.—, vezana 470.— pesov.